

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Економічний факультет

Кафедра економічної теорії, менеджменту і адміністрування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан економічного факультету

Роман Грешко

«28» серпня 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

МЕДІАГРАМОТНІСТЬ У ПРИЙНЯТТІ РІШЕНЬ

Вибіркова

Освітньо-професійна програма	Менеджмент організацій і адміністрування
Спеціальність	073 Менеджмент
Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
	Економічний факультет
Мова навчання	українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «*Медіаграмотність у прийнятті рішень*» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування, 2023 рік.

Розробник:

Заволічна Т.Р., доцентка кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н., доцент

Викладач, що забезпечує читання даної навчальної дисципліни:

Заволічна Т.Р., доцентка кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування, к.е.н., доцент

Затверджено на засіданні кафедри економічної теорії, менеджменту і адміністрування
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Завідувач кафедри **Зоя ГАЛУШКА**
(підпис)

Схвалено методичною радою економічного факультету
Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року

Голова методичної ради **Ірина НИКИФОРАК**

Мета навчальної дисципліни «Медіаграмотність для прийняття рішень» – формування медіакомпетентності у здобувачів вищої освіти в контексті інформатизації суспільства та розвитку навичок критичного мислення при прийнятті управлінських рішень. Передбачає комунікативно-ситуативну активність здобувачів вищої освіти в осмисленні явища «медіа» та їх різновидів; аналізу й узагальнення інформації; сутності медіапростору та його впливу на соціум та бізнес-процеси, зокрема – у сфері їх майбутньої професійної діяльності. Цільовими завданнями цієї навчальної дисципліни є: вивчення базових понять медійної грамотності; розвиток здатності здобувачів освіти критично осмислювати контент, який вони отримують та самі продукують через соціальні медіа та традиційні ЗМІ; підвищити обізнаність про способи захисту від медійних маніпуляцій; на їх основі – розвинути інтегративну медіакультурну здатність приймати ефективні управлінські рішення.

Для досягнення мети при вивченні навчальної дисципліни «Медіаграмотність для прийняття рішень» необхідно вирішити наступні завдання: вивчення методів розрізнення фактів від суджень; розпізнавати фейки та розуміти алгоритм «інформаційної бульбашки»; усвідомлювати маркери прозорості медіавласності; розпізнавати маніпуляції в медіа (клікбейт, маніпуляції з експертами, очевидцями, в соціопитуваннях, візуальні, джинсу); протистояти негативним стереотипам, дискримінації та мові ворожнечі та моделювати прозоре інформаційне поле фірми при прийнятті рішень.

Пререквізити: «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Інформатика», «Менеджмент», «Маркетинг».

Результати навчання.

Результатом вивчення навчальної дисципліни є формування ряду загальних та професійних компетентностей, а також забезпечення програмних результатів навчання, які передбачені освітньою програмою в межах змістовної проблематики курсу.

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій

Спеціальні компетентності:

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища

СК 6. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення

Програмні результати навчання:

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації

ПРН 15. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності

ПРН 16. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.

**Опис навчальної дисципліни
Загальна інформація**

Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю	
			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота		індивідуальні завдання
Денна	3-й	5-й	4	120	15	30			75		залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма						Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1. Концептуальні основи медіаграмотності												
Тема 1. Медіаграмотність - must have сучасного українця	12	1	3			8							
Тема 2. Нормативно-правове забезпечення розвитку медіаосвіти в Україні та закордоном	11	1	3			7							
Тема 3. Інформація та мас-медіа в епоху цифрової економіки	12	2	3			7							
Тема 4. Управлінські рішення та навички критичного сприйняття інформації	13	2	3			8							
Тема 5. Усвідомлене медіаспоживання: відрізняємо факти від суджень	12	1	3			8							
Разом за ЗМ 1	60	7	15			38							
	Змістовий модуль 2. Сучасний інструментарій медіаграмотності												
Тема 6. Орієнтування в потоці щоденного медіаконтенту	12	2	3			7							
Тема 7. Управлінські рішення та аналіз релевантної інформації	12	1	3			8							
Тема 8. Монетизація медіа та джінса: загрози та фільтри для прийняття ефективного рішення	12	1	3			8							
Тема 9. Маніпуляції в медіа та боротьба з ними	12	2	3			7							
Тема 10. Стереотипи та дискримінація	12	2	3			7							
Разом за ЗМ 2	60	8	15			37							
Усього годин	120	15	30			75							

Тематика лекційних занять з переліком питань

№	Назва теми
1	Тема 1. Медіаграмотність - must have сучасного українця 1. Сучасний інформаційний простір та його роль в прийнятті рішень. 2. Сутність та еволюція «медіа» 3. Концепти «медіаграмотності»
2	Тема 2. Нормативно-правове забезпечення розвитку медіаосвіти в Україні та закордоном 1. Роль медіаосвіти в цифровій економіці 2. П'ять принципів медійної та інформаційної грамотності від ЮНЕСКО 3. Нормативно-правове забезпечення розвитку медіаосвіти в Україні
3	Тема 3. Інформація та мас-медіа в епоху цифрової економіки 1. Цифрова ідентичність та Соціальні мережі 2. Конфіденційність інформації в час діджиталізації 3. Як керувати своїм медіа полем 4. Класифікація загроз в Інтернеті
4	Тема 4. Управлінські рішення та навички критичного сприйняття інформації 1. Класифікація управлінських рішень. 2. Етапи процесу прийняття управлінських рішень та роль інформації. 3. Маркери КСІ (критичне сприйняття інформації) в епоху діджиталізації
5	Тема 5. Усвідомлене медіаспоживання: відрізняємо факти від суджень 1. Маркери понять «факти» та «судження» 2. Журналістські стандарти. 3. Моделі інформаційної взаємодії при прийнятті рішень
6	Тема 6. Орієнтування в потоці щоденного медіа контенту 1. Медіаконтент в гіперінформаційному світі 2. Характеристики типів медіа контентів. 3. Інформаційний трафарет
7	Тема 7. Управлінські рішення та аналіз релевантної інформації 1. Алгоритм прийняття управлінських рішень та оцінка ступня релевантності даних. 2. Стратегія пошуку інформації. 3. Викревлення інформації та їх вплив на ефективність прийнятих рішень.
8	Тема 8. Монетизація медіа та джінса: загрози та фільтри для прийняття ефективного рішення 1. Фактори формування концепції медіаканалу. 2. Прозорість медіавласності та інформування. 3. Прийняття рішення та джінса: (політична, комерційна та іміджева)
9	Тема 9. Маніпуляції в медіа та боротьба з ними 1. Типи маніпуляції в медіа та шляхи їх уникнення. 2. Інформаційна бульбашка: алгоритми виникнення, негативний вплив та інструментарій її уникнення. 3. Інформаційна війна: як знешкодити поширення та вплив російських маніпуляцій
10	Тема 10. Стереотипи та дискримінація 1. Стереотипи як алгоритми ставлення і поведінки. 2. Поєднання стереотипів з дискримінацією. 3. Стереотипи та мова ворожнечі

Тематика практичних занять

№	Назва теми
1	Тема 1. Медіаграмотність - must have сучасного українця 1. Процес «прийняття рішень»: життєві та професійні площини. 2. Інформаційний простір та його роль в прийнятті рішень.

	<p>3. Сутність «медіа» та «медіаграмотності».</p> <p>4. Класифікація професійних якостей менеджерів в контексті цифрової економіки</p> <p>5. Кейс-майстерка: перевіряємо свій рівень інфогігієни.</p>
2	<p>Тема 2. Нормативно-правове забезпечення розвитку медіаосвіти в Україні та закордоном</p> <p>1. Сутність та завдання медіаосвіти в цифровій економіці.</p> <p>2. Підходи до поняття медіаграмотності.</p> <p>3. Розвиток медіаосвіти в Україні. Методи медіаосвіти.</p> <p>4. Нормативно-правове забезпечення розвитку медіаосвіти в Україні.</p> <p>5. Ресурси для опанування навичок медіаграмотності</p>
3	<p>Тема 3. Інформація та мас-медіа в епоху цифрової економіки</p> <p>1. Новації в джерелах інформації для прийняття рішень : можливості Інтернет.</p> <p>2. Цифрова ідентичність.</p> <p>3. Соціальні мережі як вид мас-медіа.</p> <p>4. Перевірка власників сайтів.</p> <p>5. Конфіденційність інформації</p> <p>6. Кейс-майстерка: Ваше медіаполе та лайфхаки керування в інформаційній лавині</p>
4	<p>Тема 4. Управлінські рішення та навички критичного сприйняття інформації</p> <p>1. Управлінські рішення: типи, методи прийняття та оцінки їх ефективності.</p> <p>2. Перевірка джерел інформації, що лягають в основу процесу прийняття управлінських рішень.</p> <p>3. Контекст трансформації управлінських рішень</p> <p>4. Комунікаційні канали трансформації управлінських рішень.</p> <p>5. Кейс-майстерка: Діджиталізація та інструментарій KSI.</p>
5	<p>Тема 5. Усвідомлене медіаспоживання: відрізняємо факти від суджень</p> <p>1. Факти та судження. Факти без підтвердження.</p> <p>2. Інформація та поле впливу.</p> <p>3. Моделі інформаційної взаємодії при прийнятті рішень.</p> <p>4. Довіра до медіа</p> <p>5. Кейс-майстерка: Оцінюємо контент на дотримання журналістських стандартів</p>
6	<p>Тема 6. Орієнтування в потоці щоденного медіа контенту</p> <p>1. Медіаконтент в гіперінформаційному світі: сутність та маркери.</p> <p>2. Аналіз маркерів 6-х типів контенту:</p> <ul style="list-style-type: none"> – інформування; – судження; – реклама; – соціальна реклама; – PR; – пропаганда. <p>3. Соціальні медіа</p> <p>4. Кейс-майстерка: Формування інформаційного трафарету</p>
7	<p>Тема 7. Управлінські рішення та аналіз релевантної інформації</p> <p>1. Інтуїтивні рішення та підстави для їх прийняття.</p> <p>2. Раціональні рішення та інформаційні джерела</p> <p>3. Етапи прийняття управлінського рішення.</p> <p>4. Релевантні дані: первинна та вторинна інформація.</p> <p>5. Стратегія пошуку інформації.</p> <p>6. Кейс-майстерка: Викривлення інформації: фактори, види та як розпізнати фейк</p>
8	<p>Тема 8. Монетизація медіа та джінса: загрози та фільтри для прийняття ефективного рішення</p> <p>1. Що таке монетизація медіа</p> <p>2. Фактори формування концепції медіаканалу.</p> <p>3. Прозорість медіавласності та інформування.</p> <p>4. Прийняття рішення та політична джінса.</p> <p>5. Прийняття рішення та комерційна джінса</p>

	6.Прийняття рішення та іміджева джінса
9	Тема 9. Маніпуляції в медіа та боротьба з ними 1. Маніпуляції в заголовках. Клікбейт. 2. Маніпуляції з експертами та очевидцями. 3. Маніпуляції з соціопитуваннями. 4. Візуальні маніпуляції. 5. Маніпуляції на ТБ
10	Тема 10. Стереотипи та дискримінація 1. Стереотипи як алгоритми ставлення і поведінки. 2. Чи всі стереотипи треба руйнувати ? 3. Як на основі стереотипів формуються агресивні моделі поведінки 4. Маркери розпізнавання мови ворожнечі через навіювання дискримінаційних стереотипів. 5. Як академічна доброчесність допомагає знешкоджувати вплив медійних маніпуляцій 6. Кейс-майстрака: Маніпуляція стереотипами в Інтернеті

Самостійна робота здобувачів

№	Назва теми	Кількість годин
1.	<i>Тема 1. Медіаграмотність - must have сучасного українця</i> 1. Процес «прийняття рішень»: життєві та професійні площини. 2. Інформаційний простір та його роль в прийнятті рішень. 3. Сутність «медіа»: підходи закордонних та вітчизняних експертів 4. Що ми отримуємо з медіа? Чи все це правда? 5. Характеристики поняття «медіаграмотність». 6. Медіаграмотність як бронезилет в інформаційній війні	8
2.	<i>Тема 2. Нормативно-правове забезпечення розвитку медіаосвіти в Україні та закордоном</i> 1. Що таке «медіаосвіта». Завдання медіаосвіти 2. Розвиток медіаосвіти в Україні: – Концепція впровадження медіаосвіти в Україні до 2020 р. (постанова № 1-7/6-150 від 20 травня 2010 р.); – Всеукраїнський експеримент (2011-2016) (наказ МОН молодь спорту № 886 від 27.07.2011); – Нова редакція Концепції впровадження медіаосвіти в Україні (схвалена Президією НАПН України 21 травня 2016 р.). 3. П'ять принципів медійної та інформаційної грамотності від ЮНЕСКО 4. Методи медіаосвіти.	7
3.	<i>Тема 3. Інформація та мас-медіа в епоху цифрової економіки</i> 1. Новації в джерелах інформації для прийняття рішень : можливості Інтернет та цифрова ідентичність. 2. Переваги та недоліки Інтернету, як джерела інформації 3. Правила наближення інтересів в Соціальних мережах. 4. Віртуальний світ і особистість: права, безпека, етика	7
4.	<i>Тема 4. Управлінські рішення та навички критичного сприйняття інформації</i> 1. Підстави, види прийняття управлінських рішень. 2. Критичне мислення та прийняття рішень: відбір першоджерел інформації. 3. Методи розробки управлінських рішень 4. Як формується КСІ в лавині інформації.	8
5.	<i>Тема 5. Усвідомлене медіаспоживання: відрізняємо факти від суджень</i> 1. Ознаки «факту» та «судження». 2. Що таке «факт без підтвердження» 3. Лінійна модель інформаційної взаємодії	8

	4. Двоступенева модель інформаційної взаємодії 5. Дослідження ступеня довіри до масмедіа в Україні (Аналіз результатів щорічного опитування USAID-Internews «Ставлення населення до ЗМІ та споживання різних типів медіа»).	
6.	<i>Тема 6. Орієнтування в потоці щоденного медіа контенту</i> 1. Сенси та ознаки різновидів медіа контентів. 2. Аналіз відео про типи медіа контентів 3. Ознаки сторінки бота 4. Маркери дезінформації в Соцмережах. 5. «Білий список онлайнмедіа» від Інституту масової інформації та формування інформаційного трафарету	7
7.	<i>Тема 7. Управлінські рішення та аналіз релевантної інформації</i> 1. Види джерел інформації для прийняття рішень: первинна та вторинна інформація 2. Пошукова система 3. 8-м факторів, що спричиняють викривлення інформації. 4. Типи інформаційного розладу 5. Три кроки як розпізнати фейк	8
8.	<i>Тема 8. Монетизація медіа та джінса: загрози та фільтри для прийняття ефективного рішення</i> 1. Форми власності ЗМІ та контент. 2. Аналіз відео про медіавласників 3. Моделі фінансування суспільного мовника в світі. 4. Відкриті дані про бенефіціарів українських компаній. 5. Аналіз відео прихована реклама: https://youtu.be/MwpEVvuluhU	8
9.	<i>Тема 9. Маніпуляції в медіа та боротьба з ними</i> 1. Типи неправдивої інформації: Сатира та пародія 2. Типи неправдивої інформації: Фальшиві зв'язки 3. Типи неправдивої інформації: Контент що вводить в оману 4. Типи неправдивої інформації: Неправдивий контекст 5. Типи неправдивої інформації: Контент самозванець 6. Типи неправдивої інформації: Маніпулятивний контент 7. Типи неправдивої інформації: Сфабрикований контент	7
10.	<i>Тема 10. Стереотипи та дискримінація</i> 1. Аналіз відео: «Стереотипи» 2. Які стереотипи призводять до дискримінації 3. Види дискримінації в медіа та методи боротьби з нею. 4. Аналіз відео: «Не у своїй тарілці» 5. Основні проблеми експертного представництва в медіа 6. Як допомагають навички медіаграмотності в процесі прийняття управлінських рішень в час інформаційної війни	7

Методи навчання

Для досягнення освітньої мети та прогнозованих програмних результатів використовуються основні традиційні та інтерактивні методи навчання, новітні технології.

Методи навчання:

- словесні методи (лекція, дискусія, бесіда, консультація тощо);
- практичні методи (практичні роботи);
- наочні методи (презентації результатів виконаних завдань, ілюстрації, відеоматеріали, тощо);
- робота з інформаційними ресурсами: з навчально-методичною, науковою, нормативною літературою та інтернет-ресурсами;
- комп'ютерні засоби навчання (онлайн курси – ресурси, web-конференції, вебінари та ін.);

– самостійна робота над індивідуальним завданням або за програмою навчальної дисципліни. ІНДЗ може бути виконано за допомогою використання результатів неформального навчання в рамках тематики курсу. Наприклад, використання платформи Дія. Освіта. Результат, який зраховується як ІНДЗ – відповідний сертифікат.

Система контролю та оцінювання

Методи контролю:

- контрольні роботи (тематичні);
- тестові завдання, опитування, індивідуальні завдання;
- аналітичні звіти, реферати, тези доповідей, статті;
- презентації результатів виконання завдань;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

Форми поточного та підсумкового контролю:

- формами поточного контролю є усна чи письмова відповідь здобувача освіти;
- формами підсумкового контролю є залік.

Критерії оцінювання поточного та підсумкового контролю

Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення здобувачем мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним передбаченим результатом навчання.

Кількість балів, яку здобувач вищої освіти може отримати під час навчальних занять за кожну тему (опитування, тестування, виконання індивідуальних завдань). Загальна (максимальна) кількість балів, яку здобувач може отримати в процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів здобувач набирає при поточних видах контролю і 40 балів – у процесі підсумкового виду контролю (залік).

У випадку отримання менше 50 балів за результатами поточного та підсумкового контролю, здобувач вищої освіти обов'язково здійснює перескладання для ліквідації академічної заборгованості. Якщо здобувач вищої освіти набрав менше 35 балів, він не допускається до підсумкового контролю.

Критеріями оцінювання є:

при усних відповідях: повнота розкриття питання; логіка викладання матеріалу; використання основної, додаткової літератури та інших (у тому числі іноземною мовою) джерел інформації; аналітичні міркування, уміння робити порівняння, висновки; уміння аналізувати теоретичні проблеми з урахуванням світової і вітчизняної практики;

при виконанні письмових (презентацій) завдань: повнота розкриття питання, аргументованість і логіка викладення матеріалу, висвітлення проблематики в теоретичних концепціях та парадигмах, використання літературних джерел, прикладів та фактичного матеріалу тощо; цілісність, системність, логічність, уміння формулювати висновки; акуратність оформлення письмової роботи.

Дедлайни та перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем відбувається з дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний, участь у конференціях).

Академічна доброчесність. Здобувачі вищої освіти самостійно виконують всі завдання, які передбачені. Обов'язковим є посилання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень.

Відвідування занять. Відвідування занять є обов'язковою умовою виконання навчального плану дисципліни. Форми навчання визначені затвердженим графіком освітнього процесу Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти

Поточне тестування та самостійна робота											Підсумковий тест (залік)	Сума	
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2						40	100
T1	T2	T3	T4	T5	ІНДЗ	T6	T7	T8	T9	T10	ІНДЗ		
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень здобувачів освіти

1. Що таке лідерство? Особистісні теорії лідерства та їх характеристика.
2. Історія виникнення лідерства.
3. Сутність лідерства та основні вимоги до його виникнення.
4. Характеристика основних елементів лідерства.
5. Які типи лідерів ви знаєте? Опишіть їх.
6. У чому полягає сутність поняття «влада» і «вплив»?
7. Причини висунення лідера та джерела його влади.
8. Поведінкова теорія лідерства Р. Лайкерта.
9. Основні властивості неформальних груп в організаціях.
5. Характеристика формального та неформального лідерства.
6. Характеристика лідера-керівника на сучасному етапі розвитку.
7. Функції лідера молодіжної неформальної групи.
8. Конфлікти в молодіжній неформальній групі та їх характеристика.
9. Ситуаційна модель лідерства Фідлера.
10. Класифікація лідерів за стилями керівництва.
11. Поведінкова теорія лідерства (управлінська решітка) Блейка-Мутона.
12. Причини вступу працівників у неформальні групи.
13. Ситуаційна теорія лідерства (теорія зрілості) Херсі і Бланшара.
14. Сутність груп, їх види та місце в організаціях.
15. Сутність поняття «гендерне лідерство». Види мотивів жінок та чоловіків у лідерстві.
16. Фізіологічні та психологічні якості лідера.
17. Особистісні та ділові якості лідерів.
18. Сутність поняття харизматичного лідерства.
19. Основні риси харизматичного лідера.

20. Елементи організаційної культури.
21. Успішні лідери і лідери-невдахи: поведінковий портрет.
22. Майстерність лідера-управлінця: мотиви та стимули.
23. Управлінська команда як форма самоорганізації професіоналів.
24. Етапи формування команди.
25. Команда як сукупний суб'єкт діяльності.
26. Психологічні основи професійного лідерства в команді.
27. Керівник як стратегічний лідер команди. Стратегічне мислення керівника.
28. Самоорганізація управлінської команди.
29. Формування стилю взаємодії в команді.
30. Розвиток особистості в команді.
31. Ознаки ефективної команди. Особливості оцінки ефективності команди.
32. Становлення і розвиток «командного духу» в організації.
33. Психологічні методи формування команди в організації.
34. Тренінг командотворення: відмінні риси, види, специфіка побудови.
35. Формальні і неформальні групи в організації.
36. Тімбілдінг та командна робота.
37. Суперництво і співпраця в командотворенні. Управління конфліктами в процесі командотворення.
38. Основи роботи в команді. Методика тимбілдингу.
39. Психологічний тренінг та коучинг у практиці тимбілдингу.
40. Корпоративна культура як засіб і результат командотворення.
41. Умови перетворення колективу на команду. Переваги командної роботи.
42. Принципи, за якими будується командна діяльність.
43. Умови і фактори ефективної командної роботи.
44. Лідерство та стартап.
45. Роль лідера та команди на етапі масштабування.
46. Маркери та інструменти оцінки ефективності роботи команди.
47. Комунікації зі стейкхолдерами.
48. Феномен лідерства і підприємництва.
49. Стратегія відстроченого життя. Сім'я як власна команда в бізнесі.
50. Міфи щодо ризику розпочати власний бізнес.
51. Продуктивне лідерство в бізнес-середовищі.
52. Компетенції менеджера-лідера в умовах цифрової економіки.
53. Лідерство та управління змінами.
54. Agile-лідерство
55. Динаміка розвитку команд.
56. Драйвери командної роботи в умовах викликів.
57. Ефективні комунікації у роботі команди.
58. Системне лідерство в бізнес-процесах.
59. Тренди ефективного лідерства та командної роботи в умовах війни.
60. Зміна портрету лідера команди в умовах війни.

Зарахування результатів неформальної освіти

Згідно Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти (27.11.24) здобувачу освіти можуть бути зараховані як результати вивчення окремих тем освітньої

компоненти результати неформальної освіти, здобутої на освітніх платформах Дія.Освіта, Udemu, Coursera, Ukraine Global Faculty та ін., які підтверджені сертифікатом й відповідають тематиці.

Рекомендована література

Основна

1. Інфомедійна грамотність онлайн: посібник для тренера / за заг. ред. Тараненко О. / Розроблено в рамках проєкту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». Київ : IREX, 2023. 400 с. (Автори: Антипенко Іван, Бондар Світлана, Войтович Наталя, Гошилик Наталя, **Заволічна Тетяна**, Запішна Наталя, Запорожченко Максим, Киналь Анна, Кравченко Надія, Новицька Ганна, Палько Інна, Розумієнко Олександра, Романюк Вікторія, Тараненко Олена, Усенко. Олександра, Устименко Тетяна, Шелест Ольга. URL: https://filter.mkip.gov.ua/wp-content/uploads/2022/04/12d-e_online_curriculum_6s_8-1.pdf

2. Розробка і прийняття управлінських рішень (розділ в підручнику). *Менеджмент і адміністрування : підручник для бакалаврів* / Колектив авторів: к.е.н., доц. Терлецька Н.М.; д.е.н., проф. Антохов А.А.; к.е.н., доц. Терлецька Ю.О.; к.е.н., ас. Грунтковський В.Ю.; д.е.н., доц. Поченчук Г.М.; к.е.н., доц. Запихляк В.М.; к.е.н., доц. Кравець В.І.; к.е.н., доц. Сторощук Б.Д.; к.е.н., доц. **Заволічна Т.Р.**; к.е.н., ас. Клевчик Л.Л. Чернівці : 2022. С.94-130. URL: <https://archer.chnu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/4882>

3. **Заволічна Т.Р.**, Поченчук Г.М. Вплив штучного інтелекту на якість роботи інститутів розвитку у цифровому світі: аспект менеджменту та адміністрування. *Інтелект XXI століття*. 2025. Вип. №2. С.66-72. URL: https://intellect21.nuft.org.ua/journal/2025/2025_2/13.pdf

4. Kraus K., Kraus N., **Zavolichna T.**, Porchuk P., Ishchenko I. (2024). Innovation and investment potential of the digital entrepreneurship support mechanism under the conditions of institutional and structural changes. *WSEAS Transactions on Business and Economics*, vol. 21, Art. #215. 2626–2639. 1523–1538. ISSN / E-ISSN: 1109-9526 / 2224-2899. URL: <https://wseas.com/journals/bae/2024/e405107-3019.pdf>. Cite Score (Scopus) =1,5 <https://www.scopus.com/sourceid/17700156006> Q3.

5. Поченчук Г.М., **Заволічна Т.Р.** Вплив цифровізації на інституціонально-інфраструктурні зміни економіки. *Науковий вісник Чернівецького національного університету: Збірник наукових праць*. Випуск 834. Економіка. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2022. С. 76-82. URL: <https://econom.chnu.edu.ua/journal/index.php/ecovis/article/view/175> , ISSN: друковане - 2519-240X, Категорія Б <http://nfv.ukrintei.ua/view/5b1925e27847426a2d0ab4ef>.

6. Іванов В., Шкоба О. Медіаосвіта та медіаграмотність: визначення термінів. URL: [irbis-nbuv.gov.ua > cgi-bin > irbis_nbuv > cgiirbis_64](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64).

7. Концепція впровадження медіаосвіти в Україні (нова редакція). URL: <https://ms.detector.media/mediaprosvita/mediaosvita/kontseptsiya>.

8. Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі Київ: АУП: Центр Вільної Преси, 2024. 319 с.

9. Сінді Шейбе, Фейз Рогоу. Медіаграмотність. Критичне мислення у мультимедійному світі/ пер. з англ. С. Дьома ; за заг. ред. В. Ф. Іванова, О. В. Волошенюк. Київ : Академія Української Преси : Центр Вільної Преси, 2023. 319 с.

10. Як можна протидіяти «фейковим новинам»? : Аналіз. Київ: Фонд Фрідріха Науманна за Свободу, Академія української преси, 2024. URL : http://www.aup.com.ua/wp-content/uploads/2019/11/YAK_protyd.

Допоміжна

1. Абетка візуальної грамотності. / За редакцією Волошенюк О., Іванова В. Київ : АУП, ЦВП, 2023. URL: http://www.aup.com.ua/uploads/Abetka_vizualnoy_gramotnosti_2023.pdf.

2. Бойко С. Медіаграмотність як основа інформаційно-психологічної безпеки особистості в сучасних умовах. URL: http://pedagogyviv.org.ua/zhurnaly/december_2025.pdf.

3. Бути медіаграмотним: 10 необхідних компетентностей. URL: http://www.osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/buti_mediagramotnim_desyat_neobkhdnih_kh_kompetentnostey
4. Вчимося бути медіаграмотними / за заг. ред. М. Масютіної. Бердянськ : Колібри ; Запоріжжя : Дике поле, 2022. 200 с.
5. Гороховський, О. М. Фактчек як тренд розслідувань: можливості та перспективи:практ. посіб. Дніпро : Ліра, 2023. 133 с.
6. Гуза Ю. Правила користування Фуйсбуком від Йорана Андерсона. URL: <http://www.medialiteracy.org.ua/index.php/dlia-mediaspozhyvacha/publikatsii-2/44-publikatsii-dlia-mediacostumer/596-pravyla-korystuvannia-feisbukom-vid-yorana-andersona.html>.
7. Інтеграція інфомедійної грамотності у навчальний процес. Навчально-методичні матеріали проекту «Вивчай та розрізняй: інфо-медійна грамотність». К.: IREX в Україні, 2024. 186 с.
8. Інформаційний сервіс в Інтернеті: навчальний посібник / за ред. В.М. Шейка. Х. :Харк. держ. Академія культури, 2023. 208 с.
9. Ісакова Т. О. Мова ворожнечі як проблема українського інформаційного простору. *Стратегіч. пріоритети. Сер. Політика*. 2025. № 4. С. 90-97.
10. Зернецька О. Глобальні соціальні мережі та кібербезпека особистості. *Віче*. 2025. № 1-2. С. 22-25. URL : <http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche>
11. Каверіна А. Кореляція джерел масової інформації з рівнем медіа грамотності. URL: <http://dspace.onua.edu.ua/bitstream/handle/11300/6143/Polit%>.
12. Критичне мислення в епоху інформаційних війн. URL: <https://youtu.be/pNjdMnw9O6Y>.
13. Критичне мислення на другому місці найзатребуваніших компетенцій у 2024. Освітня платформа «Критичне мислення». URL: <http://www.criticalthinking.expert/statti/kritichne-mislennya-na-drugomu-mistsi-najzatrebuvanishih-kompetentsij-u>
14. Міжнародний досвід впровадження медіаграмотності для окремих цільових груп: можливості для України. Національний інститут міжнародних досліджень. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/informaciyni-strategii/mizhnarodniy-dosvid-vprovadzhennya-mediagramotnosti-dlya>
15. Нерсесян Г. Медіаграмотність молоді — запорука протидії інформаційній агресії. *Науково-практичний журнал «Інвестиції: практика та досвід»* (Чорноморський державний університет ім. Петра Могили, Інститут державного управління). Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2023. № 6. С. 56-60.
16. Новак В. О. Інформаційне забезпечення менеджменту: навч. посібник / В. О. Новак, Л. Г. Макаренко, М. Г. Луцький. К.: Кондор, 2024. 462 с.
17. Онкович Г. В. Сучасний стан і перспективи розвитку медіаосвіти в Україні. URL: https://www.researchgate.net/publication/330005610_Mediaosvita_v_Ukraini
18. Плахта Д. Медіаосвітня вакцинація. URL: <https://day.kyiv.ua/uk/blog/polityka/mediaosvitnya-vakcynasiya>
19. Пода Т. А. Інтернет-меми як феномен інформаційного суспільства. *Вісн. Нац. авіац. ун-ту*. 2024. № 1. С. 117-120.
20. Технологія критичного мислення. URL: <https://www.youtube.com/watch?v>.
21. Тягло О. В. Досвід засвоєння критичного мислення в українській вищій школі. *Філософія освіти. Philosophy of Education*, 2(21). 240-257. URL: https://www.researchgate.net/publication/324840890_Dosvid_zasvoenna_kriticnogo_mislenna_v_ukrainskij_visij_skoli
22. Черних О. О. Аналіз класифікацій загроз в Інтернеті. *Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка* № 1 (290), 2025. С. 281-289.

23. Шевченко В. Фактчекінг і верифікація у журналістській роботі. *Образ*. 2025. № 1. С. 140-153.

24. ЮНЕСКО опублікувала п'ять принципів медійної та інформаційної грамотності. URL : http://www.osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/mediaosvita/yunesko_opublikovala_pyat_printsipiv_mediynoi_ta_informatsiynoi_gramotnosti.

Інформаційні ресурси

1. Академія української преси. URL: <http://www.aup.com.ua>.
2. Детектор медіа. URL: <http://detector.media>.
3. Інститут масової інформації. URL: <http://imi.org.ua>
4. Медіакритика. URL: <http://www.mediakrytyka.info>
5. Медіапсихологія і медіа освіта. URL: <http://www.mediaosvita.org.ua>
6. Телекритика. URL: <http://www.telekritika.ua/>
7. MediaLiteracy. URL: <http://www.medialiteracy.org.ua>
8. MediaSapiens. URL: <http://osvita.mediasapiens.ua>
9. FAKE OFF. URL: <http://fakeoff.org/uk>
10. Stopfake.org. URL: <http://www.stopfake.org>
11. Медіа. Твій надійний інтелект. URL: <http://media-iq.tilda.ws/>
12. VERIFIED: онлайн-курс з медіаграмотності. URL: <https://verified.edera.com/ua#rec151962418>
13. Дія.Освіта. Освітній серіал «ДезінFAKEція». URL: <https://osvita.diia.gov.ua/courses/disinfaketon>.
14. Курси з медіаграмотності та цифрових навичок URL: <https://ed-era.com/course/media-literacy/>

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» https://www.chnu.edu.ua/media/jxpbs0zb/etychnyi-kodeks-chernivets_koho-natsionalnoho-universytetu.pdf

✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwgb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdodatku-31102023.pdf>.